
HUDEBNÍ VÝCHOVA

„Hudba je malbou, na kterou se člověk dívá ušima“

Charakteristika vzdělávacího oboru Hudební výchova

Vzdělávací obor **Hudební výchova** dává žákům příležitost, aby projevovali a uspokojovali svou přirozenou potřebu setkávání se s hudbou. Vede žáka k porozumění hudbě a hudebních činností a k jejímu využívání jako prostředku komunikace. Žák zde může uplatnit svůj individuální hlasový projev, individuální instrumentální i pohybové dovednosti. Je mu dána možnost interpretovat hudbu podle svého individuálního zájmu a zaměření. Hudební činnosti rozvíjejí celkovou osobnost žáka a vedou k rozvoji jeho hudebnosti. Jsou to **činnosti vokální, instrumentální, hudebně pohybové a poslechové.**

Obsahem **vokálních činností** je práce s hlasem, při které dochází ke kultivaci pěveckého projevu a posilování správných hlasových návyků.

Obsahem **instrumentálních činností** je hra na hudební nástroje a jejich využití.

Obsahem **hudebně pohybových činností** je ztvárnění hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest.

Obsahem **poslechových činností** je aktivní vnímání znějící hudby, analýza a interpretace hudby, poznávání hudby ve všech žánrových, stylových a funkčních podobách.

Vyučování hudební výchovy probíhá v odborné učebně, na 1. stupni většinou ve třídách. V učebním plánu jí je věnována tato časová dotace:

v 1. – 9. ročníku – 1 hodina týdně

Hlavními průřezovými tématy této vzdělávací oblasti jsou **Osobnostní a sociální výchova (OSV)**, **Multikulturní výchova (MKV)**, **Mediální výchova (MV)** a **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (EGS)**. Průřezová témata jsou do vzdělávacího oboru zařazena okrajově a aktuálně.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

1.stupeň

Kompetence k učení – učitel

- Využívá CD přehrávače a názorné pomůcky
- Připravuje praktické cvičení (na rytmizaci, hudební nástroje...)
- Vede žáky k prožitku z hudební produkce

Kompetence k řešení problému – učitel

- Zadává referáty a samostatnou práci (hudební nástroje, skladatelé, oblíbený zpěvák, hudební skupina)
- Nechá žáky samostatně pohybově ztvárnit hudbu
- Hodnotí žáky hlavně podle přístupu k práci ve výuce
- Zařazuje prvky dramatické výchovy (pantomima)

Kompetence občanské – učitel

- Vede žáky k vhodnému chování na kulturních akcích
- Učí žáky sledovat kulturní dění v Brně (programy divadel, koncertů)
- Vede žáky k zapojování do hudebních soutěží ve škole i mimo ni

Kompetence pracovní – učitel

- Plánuje a organizuje návštěvy kulturních akcí – koncerty populární i vážné hudby
- Vkládá do výuky hudební hry a soutěže
- Podporuje žáky v jejich tvořivosti

Kompetence komunikativní – učitel

- Vede žáky k práci ve skupinách
- Pracuje s obrazovým materiálem

Kompetence sociální a personální – učitel

- Vede ke schopnosti přijmout kritiku (hodnocení zpěvu)
- Podporuje sebedůvěru žáků, vede žáky k pozitivnímu postoji k sobě samému

2. stupeň

Kompetence k učení – učitel

- Využívá audiovizuální techniku a názorné pomůcky
- Připravuje praktická cvičení
- Plánuje návštěvu výchovných koncertů
- Vytváří časově tematické plány
- Sleduje nové poznatky ve svém oboru
- Vyhledává informace a vhodně předává žákům
- Provádí autoevaluaci výsledků své práce, ověřuje si efektivnost učení
- Snaží se zdokonalovat svou práci
- Vede žáky k celoživotnímu vzdělávání

Kompetence k řešení problému – učitel

- Stále žáky seznamuje se zdroji informací podle druhu problému a učí žáky s informacemi pracovat
- Učí kolektivní diskusi, práce s chybou.
- Akce mimo školu, zadává referáty
- Hodnotí žáky také podle přístupu k práci a jejich zodpovědnosti
- Zařazuje prvky dramatické výchovy

Kompetence komunikativní – učitel

- Vytváří komunitní kruh
- Vede žáky k dodržování pravidel diskuse
- Dává žákům prostor k vyjádření vlastního názoru a vybízí je k tomu
- Pracuje s obrazovým materiálem
- Zadává referáty
- Reaguje na dění i mimo školu a dává prostor k diskusi
- Poskytuje možnost využití informačních prostředků k doplnění znalostí

Kompetence sociální a personální - učitel

- Učí žáky přijímat roli v určité pozici
- Učí ohleduplnosti a vytváření kladných mezilidských vztahů
- Vede ke schopnosti hodnotit situaci, přijmout kritiku provést sebekritiku
- Vede žáky ovládat a řídit své jednání
- Vytváří takové situace, kdy žáka nutí oddělovat podstatné od nepodstatného

- Podporuje sebedůvěru
- Vede žáka k vytváření pozitivního postoje k sobě samému
- Učí žáka ovládat svoje chování a jednání
- Učí děti snášenlivosti a sebeúctě, zařazuje společné diskuze, promýšlí prevenci proti šikaně

Kompetence občanské – učitel

- Zprostředkovává styk s kulturními projevy ve společnosti (Divadla, výchovné koncerty atd.)
- Informuje a vede diskuze se žáky o sociálně patologických jevech (drogy)
- Učí je vnímat informace z veřejných sdělovacích prostředků (TV, internet, rozhlas, tisk) a dále je zpracovávat (referáty)
- Vede je k aktivnímu trávení volného času (pěvecký sbor, koncerty, hra na hudební nástroje)
- Dává osobní příklad kultivovaného projevu

Kompetence pracovní– učitel

- Vyžaduje dokončení zadaných úkolů
- Vede žáky ke kvalitní práci a k pracovitosti vhodnou motivací
- Podporuje žáky v jejich tvořivosti (náplň hudebních činností)
- Vede žáky k udržování pořádku a příjemného pracovního prostředí (úprava hudebny)
- Vkládá do výuky momenty pro osvěžení – alternativní výukové metody v hudební výchově.

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací obor: Hudební výchova

Ročník: 1. – 3.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty	Poznámky
Žák: ➤ zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase.	➤ pěvecké dovednosti – dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, hlasová hygiena ➤ zvuk a tón ➤ rozvoj hlavového tónu ➤ zpěv kánonu ➤ rozpoznání hlasu mužského,	mezipředmětové vztahy – ČJ - (jazykolamy, dýchání, výslovnost)	

	ženského a dětského		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ hra na Orffovy nástroje ➤ hra rytmických doprovodů ve 2/4, 3/4 a ve 4/4 taktu ➤ rozlišování délky not – nota celá, půlová, čtvrtová a osminová ➤ rytmicizace a melodizace textů ➤ záznam instrumentální melodie, čtení a zápis jednoduchého rytmického schématu, názvy not ➤ rytmický kánon ➤ hudební hry – ozvěna, otázka – odpověď ➤ hra na tělo 	<p>mezipředmětové vztahy – ČJ - (rytmizace slov – rozdělování na slabiky)</p> <p>OSV – sociální rozvoj - komunikace</p>	řeč těla, zvuků a slov.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ hra na Orffovy nástroje ➤ hra na tělo 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ taktování 2/4 a 3/4 taktu ➤ pohybové vyjádření tónů, tempa a emocionálního zážitku z hudby ➤ utváření pohybové paměti formou her ➤ pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků ➤ pohyb podle hudby na místě, vpřed i vzad ➤ krok poskočný a přísuvný, jednoduché lidové tanečky 	<p>mezipředmětové vztahy – TV</p> <p>OSV – osobnostní rozvoj - kreativita</p>	podporování tvořivosti dětí – vyjádření hudby pohybem
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozlišuje jednotlivé kvality tónů ➤ rozpozná výrazně tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ tón dlouhý, krátký, vysoký, hluboký ➤ melodie vzestupná a sestupná (sledování melodie v notovém zápisu) ➤ silně-slabě, vesele – smutně, rychle – pomalu, zrychlování, zpomalování 		

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odlišování slavností hudby od hudby populární 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje ➤ odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ hudební nástroje – jejich sluchové a vizuální rozpoznání ➤ rozlišení hudby taneční, pochodové, ukolébavky apod. ➤ rozpoznání hlasu mužského, ženského a dětského 	návštěva koncertů vážné i populární hudby	

OSV – osobnostní a sociální výchova

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací obor: Hudební výchova

Ročník: 4. - 5.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zpívá na základě svých dispozic, intonačně čistě, v jednohlase či dvojhlasě, v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěv. dovednosti 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pěvecké dovednosti- dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónů, dynamika ➤ hlasová hygiena ➤ rozšiřování hlasového rozsahu ➤ hudební rytmus ➤ dvojhlas a vícehlas – prodleva, kánon, lidový dvojhlas apod. ➤ intonace a vokální improvizace 	<p>MKV – kulturní diference, etnický původ a multikulturalita (odlišné vnímání hudebního světa – spirituály, jazz atd.; užívání cizího jazyka při zpěvu oblíbených zahraničních písní)</p>	<p>hudební hry – ozvěna (echo), otázka – odpověď, jazykolamy</p> <p>zpěv české hymny (a okolnosti vzniku)</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností ji realizuje 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ grafický záznam melodie – čtení a zápis rytmického schématu písně, orientace v notovém záznamu jednoduché melodie a její reprodukce 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popř.složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ reprodukce motivů témat a jednoduchých skladeb pomocí melodických a rytmických hudebních nástrojů Orffova instrumentáře 		využití zobcových fléten, keyboardů apod.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ hudební formy – malá a velká písňová forma, rondo, variace ➤ rozlišování homofonní a polyfonní hudby, chrámová hudba, zámecká hudba ➤ pochopit základní společenské funkce hudby- hudba k slavnostním příležitostem ➤ hudební styly a žánry – taneční, pochodová, swingová, rocková, jazzová a hudba 21. století 	MV – fungování a vliv médií ve společnosti (kultura z hlediska současné a historické perspektivy, vliv médií v životě jednotlivce)	tvorba projektů oblíbeného hudebního žánru
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vytváří v rámci svých indiv.dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elem. hudební improvizaci 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace – tvorba meziher, předeher a doher, hudební doprovod ➤ tvořivě obměňovat hudební modely v dur a moll ➤ vypracovávat notový záznam „svých“ melodií 		výroba vlastních hudebních doprovodných nástrojů
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozlišování melodie od doprovodu, durového a mollového tónorodu, souzvuk a akord ➤ poslech písně lyrické, žertovné, hymnické, pochod, polka valčík, menuet, mazurka ➤ epizody ze života hudebních skladatelů poslouchané hudby (B. 	OSV – osobnostní rozvoj (psychohygienu – pozitivní naladění mysli a stresové situace) EGS - Evropa a svět nás zajímá (hudební zvyky a tradice Evropy a světa)	video – muzikál, cimbálová muzika atd.

	Smetana, J.S. Bach, L. Janáček atd.) ➤ interpretace poslouchané hudby – slovní vyjádření		
➤ ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků na základě indiv. schopností a dovedností, vytváří pohybové improvizace	➤ pohybové vyjádření hudby – vyjádření charakteru poslouchané hudby a emocionálního zážitku pohybem („ Hra na tělo“) ➤ taktování – 2/4.3/4.4/4 takt ➤ jednoduché lidové tance ➤ orientace v prostoru – reprodukce pohybu prováděných při tanci a pohybových hrách	OSV– osobnostní rozvoj - seberegulace a sebeorganizace – prožitek, sebeovládání; kreativita (schopnost realizovat vlastní nápady), sociální rozvoj - komunikace – řeč těla a zvuků, kooperace a kompetice – (skupinová práce a rozvoj vlastních myšlenek)	prvky regionálního lidového tance Charleston lidové tance – verbuňk, čardáš, skočná, polka a valčík

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací obor: Hudební výchova

Ročník: 6. – 9.

Výstup	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty	Poznámky
--------	-------	--	----------

<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ využívá své hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách i v běžném životě. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ hlasová hygiena, mutace ➤ rozšiřování hlasového rozsahu ➤ techniky vokálního projevu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ psychohygiena 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zpívá podle svých dispozic rytmicky přesně a intonačně čistě, dokáže ocenit vokální projev jiných 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vlastní vokální projev a projev ostatních. ➤ hledání možnosti nápravy hlasové nedostatečnosti 	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ poznávání lidí ➤ komunikace ➤ kooperace a kompetice 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ reprodukuje podle svých individuálních schopností různé části skladeb. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ jednohlasý a vícehlasý zpěv ➤ reprodukce tónů ➤ zachycování melodie podle notového záznamu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kreativita 	Sborový zpěv
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché improvizace podle svých schopností. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ improvizace jednotlivých hudebních forem ➤ tvorba doprovodů ➤ hra na Orffovy nástroje ➤ využití tvorby doprovodů na počítači a keyboardu 	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ řešení problému a rozhodovací dovednosti 	Interpretace složitějších písní s doprovodem
<ul style="list-style-type: none"> ➤ orientuje se v zápise písní různých žánrů, tyto skladby podle svých schopností realizuje. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ záznam hudby – noty, notační programy ➤ poznávání a využívání rytmických zákonitostí při hudebním projevu. 		Akordické značky pro kytaru
<ul style="list-style-type: none"> ➤ pozná některé tance různých stylových období a podle svých individuálních schopností předvede jednoduchou pohybovou vazbu. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ taktování, taneční kroky ➤ improvizace, pantomima ➤ pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby 		Vlastní taneční Vyjádření, rytmizace. Opera, balet, muzikál, návštěva divadelních, představení video.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá hudební prostředky a chápe jejich význam v hudbě. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poznání hudebně výrazových prostředků a jejich význam ➤ slovní charakterizování hudebního díla, vytváření vlastních soudů 	MKV <ul style="list-style-type: none"> ➤ kulturní diference MV ➤ fungování a vliv médií ve společnosti 	Nešvary v hudbě
<ul style="list-style-type: none"> ➤ podle získaných vědomostí a individuálních možností zařadí hudbu do stylového období a porovnává ji s dalšími skladbami. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ funkce stylů a žánrů podle kulturních tradic, doby vzniku a života autora. ➤ analýza hudební skladby 	EGS <ul style="list-style-type: none"> ➤ Evropa a svět ➤ jsme Evropané 	Česká hudba v Evropě
<ul style="list-style-type: none"> ➤ chápe a vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly ➤ inspirace, epigonství, umění a kýč. 	OSV <ul style="list-style-type: none"> ➤ hodnoty, postoje, praktická etika MKV ➤ multikulturalita 	Tvorba vlastních projektů